

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO
NR. I-657 PAPILDYMO 6¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3329

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. SV-S-1221 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 papildymo 6¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIVP-3329 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui – užtikrinti aukštesnį vartotojų teisių apsaugos lygį jų skolų administravimo ir neteisminio išieškojimo srityje, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Įstatymo projektą, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsnyje dėstomo Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymas) 6¹ straipsnio 1 dalies nuostatos dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projektu pateiktoje Įstatymo 6¹ straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti ribojimus pardavėjams ir (ar) paslaugų teikėjams, kaip kreditoriams, perduoti vartotojų skolų administravimą tretiesiems asmenims – skolų išieškojimą vykdančioms asmenims (skolų išieškojimo paslaugų teikėjams). Siūloma, kad pardavėjas ir (ar) paslaugų teikėjas galėtų perleisti vartotojo skolos administravimą trečiajam asmeniui tik po to, kai pats būtų kreipęsis į vartotoją dėl skolos sumokėjimo bent 2 kartus. Pažymėtina, kad tokiu siūlomu teisiniu reguliavimu būtų ribojama kreditorių konstitucinė ūkinės veiklos laisvė, tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra pateikti aiškūs argumentai dėl tokio ribojimo būtinumo, pagrįstumo ir proporcingumo, todėl kelia abejonių siūlomo ribojimo atitiktis nurodytiems principams.

1.2. Siūloma nuostata dėl ribojimo pardavėjams ir (ar) paslaugų teikėjams, kaip kreditoriams, perduoti vartotojų skolų administravimą tretiesiems asmenims gali būti neveiksminga, nes kreditoriai toliau išlaikytų teisę iškart (t. y. netaikant reikalavimo kreiptis bent 2 kartus į vartotoją dėl skolos sumokėjimo) perleisti savo reikalavimo teisę trečiajam asmeniui, įskaitant skolų išieškojimo paslaugų teikėją. Taigi, Įstatymo projekte numatytas vartotojų dvigubo informavimo mechanizmas praktikoje galėtų būti lengvai apeinamas. Be to, pardavėjai ir (ar) paslaugų teikėjai, siekdami išieškoti skolas, turi teisę kaip kreditoriai kreiptis į teismą dėl vartotojo skolinių įsipareigojimų priteisimo (pavyzdžiui, dėl teismo įsakymo išdavimo), prieš tai nepasitelkdami trečiųjų asmenų. Dėl siūlomo teisinio reguliavimo gali padidėti teismų darbo krūvis, taip pat tokiu atveju vartotojai atsidurtų mažiau palankioje padėtyje, nes jiems tektų apmokėti kreditorių bylinėjimosi išlaidas. Pažymėtina, kad kreditoriai, išieškodami skolas ne teismo tvarka, irgi gali reikalauti atlyginti neteisminio skolos išieškojimo išlaidas, kaip ir tais atvejais, kai išieškoma, pasitelkus skolų išieškojimo paslaugų teikėją.

1.3. Skolos administravimo perdavimas (sutarties dėl neteisminio skolos išieškojimo paslaugų teikimo sudarymas) iš esmės neturi įtakos vartotojo, kaip skolininko, teisėms, nes ir po skolos administravimo perdavimo kreditorius išlieka tas pats, todėl išlieka vartotojo skolininko

teisė reikšti kreditoriui visus atsikirtimus, įskaitant kylančius iš vartotojų teisių apsaugą užtikrinančių teisės normų.

2. Siūlytina iš esmės peržiūrėti ir tobulinti Įstatymo projekto 1 straipsnyje dėstomo Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalies nuostatas dėl šių priežasčių:

2.1. Įstatymo projektu pateiktoje Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad vartotojas turi būti tinkamai informuotas apie jo skolos administravimo perleidimą trečiajam asmeniui, tačiau neapibrėžta, kokių būdu ir kaip vartotojas turėtų būti informuojamas ir kas būtų laikoma tinkamu informavimu. Taip pat nenurodyta, kuris asmuo turėtų pateikti nurodytą informaciją – pardavėjas, paslaugų teikėjas (kreditorius) ar skolų išieškojimo įmonė (asmuo, vykdomas neteisminio išieškojimo veiksmus).

2.2. Įstatymo projektu pateiktame Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalies 2 punkte siūloma nustatyti, kad vartotojui turi būti nurodyti vartotojo asmens duomenys, kurie bus perduoti trečiajam asmeniui, bei šių duomenų perdavimo teisinis pagrindas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vartotojo, kaip duomenų subjekto, informavimas reglamentuojamas tiesiogiai taikomame Europos Sąjungos teisės akte – 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas) 12, 13 ir 14 straipsniuose. Reglamento 12 straipsnyje numatyta duomenų subjekto teisių įgyvendinimo tvarka (pvz., pagal šio straipsnio 1 dalį duomenų valdytojas duomenų subjektui informaciją turi pateikti glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba; 5 dalyje numatyta, kad ši informacija teikiama nemokamai). Reglamento 13 straipsnyje detalai nurodyta, kokią informaciją reikia pateikti duomenų subjektui, kai asmens duomenys renkami iš jo, o 14 straipsnyje – kai asmens duomenys gauti ne iš duomenų subjekto (įskaitant duomenų tvarkymo tikslus, bet jais neapsiribojant, duomenų tvarkymo teisinį pagrindą, saugojimo laikotarpį arba, jei tai neįmanoma, kriterijus, taikomus tam laikotarpiui nustatyti). Taigi, Įstatymo projekte pateiktu Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalies 2 punktu siūloma vartotojui pateikti informacijos apimtis yra pernelyg siaura ir toks informavimas neatitiktų nurodytų Reglamento straipsnių reikalavimų.

2.3. Įstatymo projektu pateiktoje Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kokią informaciją reikia pateikti vartotojui. Šios dalies 3 punkte nurodoma „kita informacija, susijusi su skolos administravimo perdavimu“ nėra teisiškai apibrėžta, todėl neužtikrintų nei teisinio tikrumo ir aiškumo, nei aukšto vartotojų apsaugos lygio. Be to, šioje dalyje nėra nustatyta vartotojo teisė gauti išsamią ir aktualią informaciją, pvz., apie reikalavimo teisės pagrindą, neįvykdytų finansinių įsipareigojimų sumą, neteisminio skolos išieškojimo (administravimo) išlaidų ataskaitą (pagrindimą) ir kita.

3. Siekiant teisinio aiškumo ir aukšto vartotojų apsaugos lygio, Įstatymo 6¹ straipsnį Įstatymo projekto 1 straipsnyje siūloma išdėstyti taip:

„6¹ straipsnis. Skolų, kylančių iš vartojimo sutarčių, neteisminio išieškojimo ypatumai

1. Asmuo, teikiantis kreditoriui neteisminio skolų išieškojimo paslaugas (toliau – skolų išieškojimo paslaugų teikėjas), išieškodamas ne teismo tvarka skolas, kylančias iš vartojimo sutarčių, privalo aiškia ir suprantama kalba suteikti vartotojui raštu šią teisingą, tikslią ir neklaidinančią informaciją:

1) kreditoriaus fizinio asmens vardą, pavardę arba juridinio asmens pavadinimą, kodą, buveinės adresą ir telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą ir (ar) kitas ryšio priemones, kurios leidžia vartotojui greitai susisiekti su kreditoriumi ir veiksmingai su juo bendrauti;

2) skolų išieškojimo paslaugų teikėjo fizinio asmens vardą, pavardę arba juridinio asmens pavadinimą, kodą, buveinės adresą ir telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą ir (ar) kitas ryšio priemones, kurios leidžia vartotojui greitai susisiekti su skolų išieškojimo paslaugų teikėju ir veiksmingai su juo bendrauti;

3) skolų išieškojimo paslaugų teikimo kreditoriui teisinį pagrindą;

4) reikalavimo teisės ir vartotojo prievolės pagrindą;

5) skolos sumą, įskaitant pagrindinės skolos sumą, palūkanas, netesybas ir kitas pagal sutartį ar įstatymus mokėtinas sumas, kai jų reikalaujama;

6) apie kreditoriaus išlaidas, susijusias su skolos išieškojimu ne teismo tvarka, ir vartotojo teisę gauti šių išlaidų pagrindimą, jeigu reikalaujama tokių išlaidų atlyginimo;

7) skolos grąžinimo terminą ir galimas jos grąžinimo sąlygas;

8) apie asmens duomenų tvarkymą pagal Reglamento (ES) 2016/679 14 straipsnį šio reglamento nustatyta tvarka.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyti vartotojų informavimo reikalavimai taikomi *mutatis mutandis* ir įvykus reikalavimo teisės, kylančios iš vartojimo sutarties, perleidimui, jeigu kiti įstatymai, įgyvendinantys Europos Sąjungos teisės aktus, nenustato kitokių vartotojų informavimo reikalavimų.

3. Skolų išieškojimo paslaugų teikėjai, išieškodami ne teismo tvarka skolas iš vartotojų, turi:

1) veikti garbingai, sąžiningai ir profesionaliai;

2) gerbti ir saugoti vartotojų asmeninę informaciją ir asmens privatumą;

3) etiškai bendrauti su vartotojais.“

4. Įstatymo projektu siūlomu teisiniu reguliavimu numatomi reikalavimai (ribojimai) ūkio subjektams, tačiau nėra numatyta, kokių teisinių pasekmių kiltų dėl Įstatymo projekte numatytų reikalavimų nevykdymo, kadangi nei Įstatyme, nei Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse nenustatyta atsakomybė už siūlomų reikalavimų nesilaikymą. Atsižvelgiant į tai, siūlytina papildyti Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, jame pateikiant nuorodą ir į Įstatymo projekto 1 straipsnyje dėstomą Įstatymo 6¹ straipsnį. Tokiu atveju verslininkams už nustatytų reikalavimų nesilaikymą būtų galima skirti nuo 500 iki 5 000 eurų baudą.

5. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto įgyvendinimui turės pasirengti visi suinteresuotieji asmenys – kreditoriai, skolų išieškojimo įmonės, priežiūros institucija, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nustatyta dviejų datų taisykle, pagal kurią teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po 3 mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti Įstatymo įsigaliojimo datą – 2024 m. lapkričio 1 d.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras